

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. — Uradne ure za stranke so od 10. do 12. popoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

NARČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 10/40, polletna K 5/20, četrtletna K 2/60, mesečna K — 90; za Nemčijo celoletno K 12/—; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 14/—.

ZARJA

Glasiló slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. popoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna peti vrtica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Ne frankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 825.

V Ljubljani, v soboto dne 4. aprila 1914.

Leto IV.

Dr. Rybař in socialna demokracija.

Prišlo mi je v roke poročilo v listu »Edinost« o shodu 18. marca 1914, na katerem je poročal deželni in državni poslanec dr. Otokar Rybař o svojem stališču napram socialni demokraciji.

Smatram za prvo dolžnost vsakega resnega politika, da pozna program in cilje lastne stranke, da pa tudi točno pozna program in cilje nasprotnih strank. Docela naravna je ta zahteva, da se v boju voditelj ene stranke ne ozira le na lastne moči in načrte, ampak tudi na one nasprotnikov. Političen boj se vrši po analogiji vojne in nemogoče mi je misliti vojskovodjo, ki bi poznal le lastne moči in lastne cilje, ne pa onih nasprotnika. Različna sta si politični vodja in vojskovodja ravno v tem, da prvi lahko natančno pozna cilje stranke in jih torej mora poznati, dočim vojskovodja le stremlji z vsemi sredstvi, da izpozna cilje nasprotnika in treba je posebne genialnosti, da jih res izpozna. Socialna demokracija stranka pa je ravno stranka, ki služi za zgled s preciznim programom, za socialno demokracijo stoji socializem in s točno znanstveno obliko socializma kot marksizma, katerega je vzela socialna demokracija za podlago svojemu programu.

Politik, ki se ne ozira na jasne programe in cilje nasprotnika ali jih celo ne pozna, je šušmar, politik, ki pa te cilje pozna in jih zakriva, pač in zvija, zato, da meče pesek v oči političnim masam v lastni stranki, pa je politični slepar.

Temeljna ideja marksizma in socialna demokracija stranke v programu je historični materializem, to je trditev, da se z gospodarsko podlago vse drugo razvija, socialna demokracija je torej po svojem bistvu in zadnjem načelu gospodarska stranka, se torej potože v prvi vrsti za gospodarske smotre, ker je mnenja, da se šele iz izpremenjenega gospodarskega položaja izpremeni socialni položaj. Jedro vsega organizatoričnega dela in nastopanja socialne demokracije je torej eminentno gospodarsko, tako, da v sindikalizmu celo izključuje vsako politično naslanjanje na državo. Le strokovno organiziran delavec naj bi bil sposoben za premembo gospodarskega in socialnega položaja. Socialna demokracija tudi le vzporedno s svojo veliko gospodarsko strokovno organizacijo nastopa s posebno politično organizacijo s ciljem, pridobiti politično moč v državi. A tudi to je le sredstvo, temeljni cilj ostaja izvojevati veliki proletarski masi ne le materialni obstanek, ampak izven življenjskih eksistenčnih pogojev tudi materialne pogoje, ki mu omogočajo dviganje ljudske mase v kulturni smeri kvišku (Das Aufsteigen der Massen). Ako danes pride politik, pa trdi, da socialna demokracija ni osredotočena glavno svoje stremljenje in vjevanje v gospodarskem strokovnem delu, je to, ali političen šušmar ali političen slepar. Zaradi tega smatram, da je poročilo v »Edinosti« docela zgrešeno in da dr. Rybař nikakor ni mogel odreči socialni demokraciji v prvi vrsti gospodarskega dela. Dr. Rybař je vendar inteligenten dovolj, da mora videti in priznavati, da so gospodarske pridobitve organizacij socialne demokracije v vseh kulturnih državah tako ogromne, da je danes delavec vse nekaj drugega, kakor je bil pred 50 leti. Delavec ima danes prve pogoje, ne le za življenjsko eksistenco, obujeno je tudi njegovo kulturno stremljenje, zahteva in polagoma pridobiva tudi sredstva, za enako življenje z drugimi razredi. Socialna demokracija je s svojim strokovnim gibanjem v prvi vrsti zdrnila delavske mase, jih dvignila kvišku in prisilila vse kulturne države k socializaciji državnih naprav. Socializacija javnega življenja je povsodi v polnem teku, in to velikanske pridobitve človeštva ne sme nihče tajiti. Od časov krščanstva ni bilo večje gonilne kulturne sile človeštva, kakor je socializem in ta stopa povsodi v javnem življenju kot socializacija konkretno na dan. Ti uspehi koristijo ljudski masi na sploh, ne glede na stranke. Mogoče zgodovinsko socialistično gibanje je potegnulo za seboj tudi ostale stranke, klerikalno, liberalno in nacionalistično. Nobena stranka se danes ne more resno ustavljati napredku socializma in socializaciji. Glavna armada, ki to zahteva in pospešuje, pa ostane socialna demokracija, v bistvu in temeljih gospodarska stranka.

Neverjetno je, da bi očitel dr. Rybař socialni demokraciji, da na gospodarskem polju ni nič storila in zbuditi more le pomilovalen posmeh nad vso duševno revščino, ki je izražena v trditvi, da je proti socialni demokraciji mnogo več storila za gospodarsko povzdigo delavskih slojev narodna stranka v Trstu! Naravnost rečeno, vzbuditi mora vzklík: Sancta simplicitas! če je res, da je dežel. in državni poslanec dr. Rybař na javnem shodu primerjal z delom socialne demokracije delo podpornega ali obrtnega društva v Trstu! Tod jenjajo vsi pojmi. To bi bila tako nizkotna demagogija, da je ni obsojati z resnimi besedami, marveč je gabna. Dr. Rybař očita socialni demokraciji zanikanje na gospodarskem polju in menda zanikanje sploh. Kaj je s tem hotel reči, sam ne ve. Moral je edino povedati, da se socialna de-

mokracija ne briga za različne družbe in družveca s stranskimi smotri, marveč ima pred očmi gospodarsko povzdigo svojih članov v strokovnih organizacijah in skuša vzporedno s tem z vso silo dvigniti kulturni nivo svojih pristašev. Ali ni morda vzgojna in znanstvena vzgoja socialistov izpremenila vsega znanstva? Ali ni ustvarila stotine in stotine inteligentnih samoukov-proletarcev, ki so danes pravi voditelji stranke? Izšli so čisto iz najnižjega dna delavskih slojev in predstavljajo po svoji vzgoji in po svojem znanju socializem v bistvu kakor ga je zajel Karl Marx iz zgodovinskega gibanja in razmerja delavskih mas proti kapitalizmu. Socialna demokracija danes zanikuje, da dojava delavca nacionalni in klerikalni boj do cilja, marveč edinole gospodarska osvoboditev delavskih slojev, ki mora imeti za nujno posledico izpremembo političnega razmerja in dviganje kulture vseh narodov. V gospodarski osvoboditvi delavskega sloja vidi tudi osvoboditev narodov. Saj je Karl Marx jasno povedal, da kadar pada država, bo imelo delavstvo pred seboj socialne skupine svobodnih narodov, ki bodo tvorile temelj novih tvorbo človeške organizacije. Vse to bi moral dr. Rybař vedeti. Zato je utegnil govoriti tako, kakor poroča »Edinost« edinole politični ignoranc.

Dr. Rybař si je končno privoščil tudi svojo osebo. Čemu je bilo to pač potrebno, ako ni imel pred seboj edinole prikriti demagogične smotre? Morda najbolje ve dr. Rybař zakaj in s kakimi cilji sem ustanovil narodno napredno stranko na Goriškem: Osvoboditev ljudstva od duhovnega političnega vodstva, postavitev stranke na gospodarsko podlago obrtnih in trgovskih stanov in samostojna demokracijska organizacija kmetijskega ljudstva. Dr. Rybař tudi dobro ve, da je ta od mene pričeta organizacija bujno vzklopela in imela največje uspehe, dokler sem jo vodil jaz. Dr. Rybař pa tudi ve, da so se polastili te organizacije drugi ljudje z načeli in taktiko, kakršne nikdar nisem ne nameraval in ne odobral, z načeli in taktiko, ki so vso narodno napredno stranko na Kranjskem in Primorskem privedla na rob gospodarskega in političnega propada. Nihče ni bolj poklican, da bo obsoja to narodno napredno gnilo stranko nego jaz. Vse počenje narodno napredne stranke po mojem odstopu mora dr. Rybař grajati kot brezciljno, brezprogramno in nasičeno z vsakdanjim egoizmom, vse, kar je moral imeti za posledico propad stranke. Take stranke pač ne morem drugače imenovati nego gnilo stranko. Ako se dr. Rybař spozablja in navivno priznava: »Naj nas pusti pri miru,« potem se je skratka zapisal v to gnilo, trlo stranko in bilje sam sebe po zobeh. Pred svojim vstopom v soc. demokrat. stranko sem imel upanje, da se dajo naši kmečki srednji sloji demokracijsko in gospodarsko organizirati po zgledu socialne demokracije. Ta poizkus se mi je izjalovil vsled brezciljnega egoizma onih ljudi, ki so za menoj vodili narodno napredno stranko. Ni bila gnila narodno-napredna stranka, katero sem ustanovil jaz in kateri sem v programu točno izrazil, da jo postavljam vzporedno s socialno demokracijsko stranko, temveč je bila polna življenja in polna prihodnosti. Za menoj pa je nastopila narodno-napredna stranka, ki so jo vodili drugi, po drugih principih, za drugimi cilji, in ta narodno-napredna stranka je gnila. Dr. Rybař je sicer že večkrat grajal in nastopal proti tej narodni napredni stranki. Ako se danes prištevata med njo, potem je prišel do zadnje stopnje svoje politične kariere.

Se enkrat ponavljam, da ne verjamem, da bi bil dr. Rybař trdil nezmislil, katere je zabeležila »Edinost« v svojem poročilu o shodu 18. marca v Narodnem domu v Trstu in še manj verjamem, da je govoril demagogično brozgo, ki je tam zmetana.

Socialna demokracijska stranka pa mora v svojem eminentno gospodarskem delu za ljudske mase naprej, le v tem je upravičen in zagotovljen njen obstoj.

Dr. H. Tuma.

Vsi v rdečo internacionalo!

(Nadaljevanje.)

»Slovenčev« laži o socialno demokracijskih strankah v Italiji, na Francoskem in Angleškem.

»Slovenec« laže o naših bratskih strankah v Italiji, na Francoskem in Angleškem tako na debelo, da bi njegove laži lahko zatemnile sonce. Pravi, da pojava politična slava teh strank. Številke naj ovzrože »Slovenčev« laži.

Pri zadnjih državnozbornih volitvah so dobili italijanski sodruzi 52 mandatov, prej so jih imeli 25, in reformisti, ki so se odcepili od glavne stranke, so poskočili od 13 na 23 mandatov. »Slovenec« naj nam sedaj dokaže, da to ni napredek! In kaj poročajo »Slovenčevi« učenci kaj dejstva, da so dobili italijanski socialisti na Benečanskem, ki slovi vsled klerikalne večine, 4 mandate, ko niso imeli prej tam nobenega? Ali ni ravno v tem zopet jasno dokazano osvajajoča sila socializma in obenem pojezanje politične slave klerikalizma?

In stranka na Francoskem? Kako pojava kmetijska politična slava social. demokracije? Od

leta združitve stranke, to je od leta 1905. pa do leta 1913., so pridobile politične organizacije 28.913 novih članov. V parlamentu imajo francoski sodruzi 72 zastopnikov. In kako je izšla socialna demokracija iz občinskih volitev v maju 1912? Njeni uspehi so bili sijajni. Stranka je osvojila pri teh volitvah 294 občin (pri volitvah leta 1908. je osvojila 197 občin — nazadovanje, kaj ne, lažnivi kljukec »Slovenec«), v 400 drugih občinah so socialistični odborniki v manjšini, kar je tudi velikega pomena. Dalje ima stranka 297 prvih županov, 400 podžupanov in nad 3000 občinskih odbornikov. Vse to so torej znaki nazadovanja, propadanja, gnilobe. Tako ostudno, nizkotno ne laže noben nasprotni list o socialni demokraciji kakor glasiló ljubljanskega škofa in deželnega glavarja, ki pred vsakim potovanjem na Dunaj v parlament moli doma pred podobno matere božje.

Tudi socialna demokracija na Angleškem je na robu propada, kaj pa drugega. Angleški sodruzi so imeli zadnji kongres 29. januarja 1913 in na tem kongresu, bil je dvajseti, so s ponosom poudarjali vsi delegatje napredek stranke. Pred 20 leti je imela stranka 374.000 članov, na lanskem kongresu so zastopali delegatje 1.900.000 članov! Povsod torej, kjer vidi »Slovenec« nazadovanje, bujno, mnogoobetajoče napredovanje in prodiranje.

Naravnost smešno je pa, kar piše »Slovenec« o socialni demokraciji na Balkanu. Če bi imeli velenčeni gospodje okolo »Slovenca« le toliko možgan kakor kakšna farovška puta, tedaj ne bi napisali te budalosti, da propada socialna demokracija na Balkanu, kjer se sploh še razvija ni! Na tako neumnost, ki se lahko otiplje, sploh ni mogoče resen odgovor. Konstatiramo samo to, da je socialna demokracija na Balkanu prav sedaj po vojni in vsled vojne v tako hitrem razvoju, da se bo lahko merila v doglednem času z marsikatero starejšo bratsko stranko.

Zadnje volitve na Dunaju.

Poročali smo že v »Zarji« o krasnem uspehu dunajskih sodrugov pri občinskih volitvah iz 3. razreda, ki so bile 19. marca. Še enkrat ponovimo: Leta 1908. so dobili socialistični kandidati 5936 glasov, letos so dobili 12.051 glasov! In ob tem rezultatu si drzne »Slovenec« pisati, da se maleto la rdeči internacionalci na Dunaju! Le ljudje, ki so izgubili zadnjo mrvico poštenja, lahko trošijo v svet take debele laži.

S številkami smo torej ovrgli »Slovenčev« laži. Tudi »Slovenčevi« najvnetejši pristaši bi se morali sramovati, če niso že popolnoma okuženi od njegove nemorale, lista, ki se tako zlobno, tako nepošteno bojuje proti političnemu nasprotniku. In »Slovenca« pišejo ljudje, ki imajo vsako minuto na jeziku Boga, ki vsak hip poudarjajo, da so le oni pravi vojščaki svete resnice, ki ne zamude nobene prilike, da ne bi postavljali svojega lista in svoje stranke za vzor poštenosti, resnicoljubnosti in sploh vseh čednosti, ki so našteje v katekizmu. Stranka, ki pridržuje le z lažmi svoje pristaše, ni vredna, da bi človek pljunil pred njo. In naše »verno dobro ljudstvo« je izročeno takim sleparjem, takim lažnikom!

(Dalje prihodnjic).

Politični pregled.

— Zasedanje delegacij bo letos v Budimpešti. Prične 28. parila. Delegacije bodo zborovale kvečjemu do 31. maja, najbrže pa končajo že prej svoje delo. K otvoritvi delegacij se pripelje cesar.

— Česa imamo premalo v Avstriji? Dridnotov! Mornariška uprava zahteva od avstrijske vlade zgradbo nove dridnotske divizije, ki bi veljala malenkost 350 do 400 milijonov kron. Naše državno gospodarstvo je pasivno, v zadnjih petih letih so zaostajali državni dohodki za izdatki vedno za približno 200 milijonov K na leto. Pa kaj briga to gospodarje. V militarizmu so slepo zaljubljeni, vse drugo jim je deveta briga. Ljudstvo naj se sleče do kože, samo da bomo imeli nepotrebne dridnote.

— Klerikalna Avstrija. Odlični dunajski učenci ki so hoteli ustanoviti zavod »Arhiv za mladinsko kulturo«, ki naj bi zbiral mtaerial o avstrijskem šolstvu in na podlagi tega deloval za reformiranje našega šolstva. Ta zavod je nižje avstrijsko namestništvo prepovedalo, ker bi bil — državni nevarnost! To se je zgodilo na ukaz klerikalcev, ki kratkomo ne preneso nikakršne kritike avstrijskega šolstva, kar je dokaz, da je to šolstvo skoz in skoz gnilo.

— Srbski vohun v avstrijskem zunanjem ministrstvu. Lep škandal se je zgodil v našem zunanjem ministrstvu, kjer so imeli kozla za vrtnarja. Dr. pl. Grabrianski je imel v zunanjem ministrstvu važen referat o srbskem časopisu. Pred kratkim je bil Grabrianski nenadoma odpuščen iz službe in nastavljen je bil za gimnazijskega profesorja — v Krugujevcu na Srbskem. V času, ko je bil Grabrianski avstrijski državni uradnik, je pridno zahajal na srbsko poslanništvo na Dunaju. Baj je pošiljal tudi belgrajskim listom protiaustrijske članke. Grabrianski je rojen Poljak, vzgojen je bil pa v Bosni in na priporočilo odličnega avstrijskega po-

litika iz gosposke zbornice je dobil službo v zunanjem ministrstvu. — Avstrija je res kar preprežena z vohuni in naša vlada bi prav dobro storila, če bi nekoliko premišljala o tem zlu, ki ravno ne izpričuje prevelike ljubezni do države. Avstrijska vlada pozna seveda samo eno sredstvo zoper to zlo — policijo.

— Švihla v disciplinarni preiskavi. »Hlas Naroda« poroča, da je uvedlo višje sodišče v Pragi proti Švihli disciplinarno preiskavo.

— Pri občinskih volitvah v Salzburgu iz 3. razreda je prvič izvoljen tudi socialni demokrat, sodrug Preußler. Izvoljen je bil v ožji volitvi proti kompromisnemu kandidatu klerikalcev in nemških nacionalcev. Zmagal je s 546 glasovi proti 512.

— Protiaustrijske demonstracije so bile v nedeljo v Bukarešti. Na shodu so govorili vseučiliški profesorji in generali. Vsi so obsodili postopanje avstrijske vlade proti Rumunom v Bukovini in na Sedmograškem. Rumunija bo ukrotila Avstrijo tako spakor je bila okrotila Bolgarsko, tako so izzveneli govori. Rumunska vlada je sicer dementirala vesti o protiaustrijskih demonstracijah, ali poluradna »Independance Roumaine« piše na način, iz katerega se lahko sklepa, da se Rumunija resno pripravlja na obračun z Avstrijo. Rumunija ima tudi močnega prijatelja — Rusijo, bolj in bolj se približujeta ti dve državi. Tudi s Srbijo je Rumunija v dobrih odnosih. — Grof Berchtold seveda ne bo pojedel te juhe, ki jo kuhajo Rumuni in njeni zavezniki za Avstrijo, čeprav je on zanjel ogenj, na katerem bo zavrlela. Za to je ljudstvo, Berchtold bo pa lepo v miru užival svoj penzijo.

— Volilni boj na Švedskem. 27. marca so se pričele na Švedskem volitve za parlament. Bojni klic v tem boju je: Kraljevski absolutizem ali ljudska volja. Tako ostrega volilnega boja še ni bilo na Švedskem. Na eni strani so konservativci, ki gredo v boj za kralja in militarizem, na drugi strani socialni demokrati in liberalci. V vseh okrajih, ki so ogroženi po konservativcih, so se združili socialisti in liberalci. Konservativci so razvili velikanski agitacijski aparat. Silno so potrti, ker jim je splavala po vodi najprilačnejša točka njihovega sporeda, namreč agitacijsko potovanje kralja. Kralj sam naj bi bil govoril na shodih, govore bi mu seveda sestavili gospodje konservativci, kralj bi se jih bil naučil na pamet in jih zdrdl na shodih. Za aplavz bi seveda skrbeli tudi gospodje prireditelji te komedije. Sedaj je pa kralj zbolel in odpadla je ta cirkuška točka z agitacijskega programa. Namesto kralja pa pošiljajo po deželi — kinematograf in prireditelji so že v več kakor 600 krajih predstave; pri katerih ne pobirajo nobene vstopnine. Skrupulaci so tudi patriotično vojno dramo in jo uprizarjajo že nekaj tednov križem dežele. V službo konservativcev se je udnjal tudi znani raziskovalec Tibeta Sven Hedin, ki kriči po shodih, da je boj konservativcev proti socialni demokraciji in liberalcem boj Boga proti hudiču. Denarja imajo konservativci na cente, dobili so ga od podjetnikov. Naši sodruzi seveda prav nič ne zaostajajo za konservativci. Sicer nimajo ne kralja, ne kinematografa in ne toliko denarja, zato pa imajo neizčrpen vir navdušenja in veselja do dela. Zadnje nedeljo ni bilo na nogah nič manj kakor 200 socialističnih govornikov in nekateri so govorili na dveh, treh shodih. Velika je tudi armada sodrugov, ki raznašajo letake. Niti najsikritejše gozdne vaske niso izpuštile. Z vso vmedo deluje tudi mladinska zveza, ki ima dva »rdeča avtomobila« in dva »rdeča čolna«. Mladi sodruzi vozijo govornike semintje in razdeljujejo letake. O izidu teh pomembnih volitev bomo že poročali.

— V Amsterdamu imajo socialističnega podžupana. V Amsterdamu, glavnem mestu Holandske, je bil izvoljen za podžupana sodrug Wiebant, član strankinega vodstva. Wiebant ima dva zelo važna referata: Stanovanjsko vprašanje in delovne razmere mestnih službencev.

— Caillaux je dobil zaupnico od svojih volilcev. Bivši francoski finančni minister Caillaux, čigar žena je ustrelila urednika Calmetta, je tudi državni poslanec. Na shodu radikalcev v njegovem volilnem okraju so izrekli zborovalci Caillauxu popolno zaupanje. Od radikalnega volilnega odbora je pa dobil prošnjno s 6257 podpisi s pozivom, da naj kandidira zopet v tem okraju.

— Položaj v Albaniji postaja vedno resnejši. Ko so se izvedele prve vesti o nemirih v Albaniji, odkar je tam knez Wied (napravil ga hočejo sedaj za kralja — če bo dočakal?), je gotovo časopisje hitelo zatrijevati na vso sopo, da vlada v Albaniji najlepši mir in vedno so vedeli poročati o deputacijah albanskih rodov, ki so se poklanjale knezu. Pravkar pa poročajo iz Peterburga, vest, ki slika položaj v Albaniji vse drugače kakor avstrijsko uradno časopisje. Peterburški srbski poslanik Spalajkovič je dobil od Pašića nujno poročilo, z naročilom, da je odda Sazonovu. Pašić poroča, da je položaj v Albaniji skrajno nevaren. Trlje okraj — Podgorica, Elbasan in Epir — so proglasili svojo samostojnost.

— Izjemni zakoni za »uporne« delavce v Južni Afriki. Vsem nam je še v živem spominu, s kakšnim nasiljem je udušila pred dvema mesecema južnoafriška vlada stavko rudarjev in železničarjev. Da bi bili kapitalisti za vse čase varni pred nezadovoljnimi delavci, je predložila vlada parlamentu zakonski načrt za »vzdrževanje miru«. V zakonu so bile določene silno ostre kazni za shode stavkajočih — ali kakor pravi zakon za shode upornikov — in za one, ki bi odvrčali stavkokaze od dela. Sedaj je pa parlament na predlog justičnega ministra odklonil ta zakon.

Pozor, delavci

na vsako ranjenje. Tudi prav neznatna ranjenja se morajo, če niso pokrita, razviti v onesčiženjem v hude in težko celjive rane in povzročiti težke bolezni. Nujno potrebno je torej, da se za vse tudi najmanjše ranjenja rabi antiseptično obvezo. Že nad 50 let preživetno domače sredstvo za obvezo, ki varuje rane in ohranja snaznost, deluje antiseptično, blažje in proti vnetju ter pospešuje zaceljenje, je mehčilo vlažno mazilo, praško domače mazilo iz lekarne B. Fragner v Pragi 203—III. Doze po 70 vinarjev se dobe v vseh lekarnah, vendar naj se pazi na označbo in na ime izdelovalca. Kjer se ne dobi, naj se naroči pri izdelovalcu ter pošlje obenem K 316 za 4 doze franco.

Iz domačih krajev.

— Ljubljanski občinski svet ima v torek 7. aprila ob 6. popoldne redno sejo.

— Kranjski deželni odbor je dobil z Dunaja obvestilo, da bo sklican deželni zbor po Veliki noči na kratko zasedanje.

— »Slovenski Narod«, »Dan« in »Edinost« so bili zadnje dni v bratskem obsevu. Prekajali so drug drugega v blatenju goriških sodrugov, in poročali so z očitnim zadovoljstvom, da so volili slovenski socialni demokrati v Gorici laške kamoraše. Otepalni so z izdajci okoli sebe, da so srca patentiranih rodoljubov kar močneje utripala. In vse skupaj je bila grda, ostudna laž. Čeprav je goriška »Soča« poročala že v torek, da so glasovali goriški slovenski socialisti za kandidate, ki jih je postavil narodni volilni odbor in je tudi »Slovenec« od torka konstatiral, da ni niti eden teh listov imel toliko poštenja, da bi popravil svplo lažnivo poročilo, ker jim služi v njihove namene laž o socialnih demokratih vse boljše kakor pa resnica. Tre trije listi se skavajo včasih med seboj, ampak sedaj, ko je bilo treba mahnuti po socialistih, sedaj so brenkali vsi trije na enake strune in iz vseh teh listov je votlo brnela pesem o narodnih izdajalcih. Za solzave ljudi je taka pesem vsekakor ginljiva, zlasti še za to, ker se v njej lahko natrosijo tako lepe rožice o milnem narodu, prokletem sovražniku, neomajni zvestobi, o bratih, ki izdajajo brate itd. Kdo ne bi jokal? In potem naj si še upajo kje govoriti socialni demokrati o narodnosti, o tem da tudi oni žele svojemu narodu kar najkrepkejši razvol, takoj ti lahko zabrusi v obraz sentimentalni rodoljub: Goriške volitve! Če mu na to dokazuješ, da je tista pesemca o narodnih izdajalcih, ki se jo je bil naučil iz »Naroda« ali »Dneva« ali »Edinosti«, zlagana, tudi riskiraš najmanj klofuto! Tako zastrupljajo »napredni in svobodomislalni« listi javno mnenje in ob vsaki priliki milo tožijo, da nočejo socialni demokrati z njimi v boj za narodne pravice. Sodrug! S takimi ljudmi ni druženja, ni skupnega dela. Nasprotno! Prepadi, ki je že med nami in njimi, moramo poglobiti in kadar bo razdalja dovolj velika, kadar bodo naše vrste vse krepkejša, tedaj se odločimo pomierimo. Zato pa vsi na delo za naše organizacije in naš list, da pride ta doba čim prej!

— Narodni radikalci. Pišejo nam: V Ljubljani se vrši pri c. kr. dež. sodišču zanimiva obravnava. Na obtoženi klopi sede gg. Lenarčič, Bayr, Rožman, žid Cohen in — vodja narodnih radikalcev dr. Žerjav. Zame je interesantno sledede: Dr. Žerjav in njegova Compagnia bella je pridigovala absolutno narodnost, iz koje so se izcimili tudi znani nesrečni dogodki. Iz obtožnice proti dr. Žerjavu pa vidim, da je mož v onih dobah v službo svojega narodnega podjetja nastavljal ter plačal s 4000 kronami letne plače in 10% deleža na dobičku nemškega žida Cohena, ki jih je seve lepo speljal tja, kjer so danes. Torej: Narodni radikalec in nemški žid, ki celo pred ljubljanskim

sodiščem nemško izpoveduje. Ni je večje tragedije. In ta dr. Žerjav, če bi se mu ne bilo tako zgodilo z Agromerkurjem, bi bil danes državni poslanec ljubljanski, deželni poslanec, mestni svetnik itd. itd. itd. Dr. Ravnihar bi ne napravil te kariere kot jo ima, kajti dr. Žerjav je bil predestinirani vodja. Da, interesantna je ta razprava, poučna zelo in koristna za vse, ki se hočejo kaj naučiti. Več še o priliki!

— Kandidat narodno-napredne stranke za državnozborski mandat na Notranjskem je postojnski župan g. Lavrenčič.

— Inkorporacija Sp. Šiške z Ljubljano je menda zagotovljena. Kakor so se razmere izpremenile, bo to Sp. Šiščanom v škodo, ako ne bo kakih izjemnih določil. Smo sicer prijatelji veliki občin z načelnega stališča, ker le take imajo možnost in nalogo (često tudi dovolj zmisla), da izvršujejo saj nekaj socialne naloge. Ali v časih, ko teroristična večina dež. zbora udarja po Ljubljani s kolom, je pa precej nerodno biti deležen teh neusmiljenih udarcev. Pa bomo videli, kako bo!

— Julij Petrič in pa Forjan Lindtner sta bila te dni na Dunaju zaradi spionaže obsojena, prvi na dve in pol leta, drugi na 2letni. — Julij Petrič je — ako se motimo — Slovenec, doma iz Idrije, ki je posedoval poleg nekdanje Šepetavčeve hiše staro bajto, ki se mu je morala uradno podreti. Popraviti je ni hotel, stanovati v nji ni bilo več mogoče, ker se je sama podirala... Sedaj stoji tam vila fotografa Pelikana. Petrič je bil pri finančni straži, potem je potoval po svetu, bil je v burški vojni; zadnja leta je bil policijski agent v Trstu, v Dalmaciji in v Pontebii. Sedaj 47 let starega pa so obsojili na zelo ostro kezen 2 in pol leta zaradi spionaže v prid Rusiji. Starejši Idrijčani ga dobro poznajo.

— Pekarna »Kosumnega društva za Ljubljano in okolico« v Sp. Šiški peče zelo okusen kruh iz krompirja »krompirjevec« — precej podoben znanemu »Erdäpfelmilchbrot«. Hlebčki po 10 in 20 vin. v vsaki prodajalni Zelo dobro pecivo.

— Iz Spodnje Idrije. Pri nas se dogajajo precej čudne reči na podlagi krščanske ljubezni. Imamo občinski odbor po milosti božji, kateremu stoji na čelu župan Svetličič. Da je to mož, na katerega je lahko kot zvestega pristaša ponosna S. L. S. in vsi njegovi volilci, nam dokazuje tole: Precej časa se že prekljamo z našim slavnim občinskim zastopom zaradi vodovoda, ki naj bi kot občinska naprava služil vsem vaščanom. Ali gospodje starešine si mislijo, ker smo brez izjeme vsi klerikalci, se moramo držati klerikalnih strankinih načel, ki veljajo po vseh občinah in korporacijah, kjer gospodarijo klerikalci. Bog je najprej sebi brado ustvaril, potem šele drugim. Zato moramo vodovod na občinske stroške tako urediti, da bomo mi imeli vodo v svojih hišah, drugi občinarji nas nič ne brigajo. Na zadnji občinski seji je bila ta zadeva na razpravi. Zato je šlo več občinarjev poslušati znan. razpravo. Ali namesto stvarne razprave, smo takoj pri otvoritvi seje dobili vtisk, da podražitev užitnine na opojne pižave na našega župana kot predstavnika klerikalcev v Sp. Idriji prav nič ne vpliva. Mož je, oprostite, imel mačka, ki ga je neprestano dražil, da se je moral z navzočimi kregati, namesto da bi vodil sejo. Ker včasih tudi mački povzročajo kraval, posebno v sedanjem času, je bila seja nemogoča, zato smo morali vsi domov, ne da bi se bila rešila važna zadeva. Kako pa smo začudno gledali, ko smo čez nekaj dni po dogodku dobili vsi radovedneži od sodišča v Idriji kazenski plačilni nalog od 4 do 6 K ker nas je ovadil župan, češ, da smo mi razbili sejo. Res smešno, pa tudi resno, kajti doslej še nismo doživeli kaj takega, da bi se kaznovalo obdolženca brez zaslišanja. Proti tej razsodbi bomo vložili priziv, v katerem bomo tudi poudarjali, da se s tožbo sladko ginjenega župana ne strinjamo, še manj pa s sodbo, ki se je izrekla brez našega zaslišanja. Če pa tudi priziv ne bo nič pomagal, potem bomo pa za prihodnje bolj skrbeli, da morejše kot je Svetličič, ki uradnega posla ne morejo opravljati trezno, nas ne bodo več komandirali. Saj od tega časa ni več daleč. Na svidenje! — Več prizadetih.

— Otvoritev belokranjske železnice. Prihodnji terek bo zdrdral prvi vlak iz Novega mesta do Metlike. Strokovnjaki bodo pregledovali progo ta dan in se naslednji dan. Slovensna otvoritev bo najbrže 9. ali pa 10. maja.

Za resnico.

Roman.
Spisal Jožet Latchier.
(Dalje.)

»Mene je oviral vedno!« je odgovoril potem eden onih dveh z visokega. »Oglejte, doktore, pravzaprav je bil to nezmišelj, če se je naši stranki očital internacionalizem. Mi smo vendar hoteli baš narobe internacionalizem izkoreniniti, zato smo se pravzaprav ozirali na socialiste — za nič drugega nam ni bilo mar.«

»To se pravi«, pripomnil je drugi, »imeli smo sicer tudi malo v mislih socialne in širje, svetovne, moderne razmere, toda ko pa se človek ozre v prakso, vidi, da s teorijami sveta ne izpremeni. In potem, čemu bi se brigali za ljudi, ki se dajoraje voditi od dunajskih judov, nego da bi šli za nami?«

Za hip so vsi trije zopet pogledali z zanimanjem na spreved. Ko pa je odšel spreved, je zopet izpregovoril doktor Mrazek.

»Mikyški se pa stvar dobro obnaša, kakor je videti,« je znil. »Bomo že videli. Morda bi se pa izplačalo, znova se tega oprijeti. Sami bi se lahko postavili na čelo, sami prevzeli prejšnjo vlogo.«

Razgovarjale se so korakali na Vinograde. V tem so prišli policisti in začeli razganjati množico. Ljudje so postajali, mešali se v trumo, Mikyška je hitel, oziraje se z navdušenim smehljajem.

Deloma razpršena množica je šla nato po Vavčavskem trgu proti muzeju. Tu je naposled ostala le še kopica in nje voditelji so očitno imeli migljaje. Kopica je udarila proti hotelu »Na Košiku«, kjer se je pri oknu pojavil Mikyška. Tu so se delavci ustavili, zamahali s klobuki, pozdravili Mikyško. Policaji so šli v hotel, Mikyška jim je stopil nasproti, predstavljal se in izjavil, da je porok za red. Na njegov migljaj se je kopica razšla, in kar jih je ostalo z voditelji vred, so vstopili v gostilno. Sedli so z Mikyško k polnim čašam

XVII.

Na to demonstracijo narodnih delavcev je naletel i Ivan s Hanušem. Šla sta baš po Vavčavskem trgu, takorekoč za petami doktorju Mrazku in njegova tovarišema.

Ivan je imel na sebi težak, lodenski have-luk, pod pazduho knjige. Medlo, trpko se je smehljaj. Okrepil se je zadnje leto, z obličja mu je sijala resnicoljubnost, postal je resnejši, nekako bolj moški. Obličje mu je obraščala brada.

Sedaj si je mislil v duhu, oziraje se za Mikyško in kopico delavcev, češ, ali je tedaj le to ostalo od bivšega socialnega programa napredne stranke, od tega bivšega bratstva, sočustvovanja in sodelovanja z delavci: jalovo domoljubje, pridobivanje delavcev zase, za svoje koristi namesto napora za njih koristi.

Naenkrat je zagledal doktorja Mrazka in tovariša. »A, — to pa nekaj pomeni!« je dejal. Nato je Hanuš rekel kažoč na doktorja

— Kinematograf »Ideal«. V soboto 4., nedeljo 5., ponedeljek 6. pri: Psilander v eni svojih glavnih vlog. 1. Mladina. (Krasni naravnostni posnetki.) 2. Bodi ljubosumen. (Veselo igra Nordiskfilm Co.) 3. Hudičev delež. Samo zvečer. 4. Po smrti. Samo popoldne. 5. Martin ljubi pse. (Humoreska.) — 7. in 8. aprila Girardi v filmu. Girardi v 50 svojih vlogah. Solški mladini dostopno.

— V Hrastniku je umrl 1. aprila sodrug Karl Mastnak, vpokolen rudar. Mastnak je bil vedno zvest pristaš naše stranke. Bodi mu zemlja lahka!

— Zastrupila se je v Hrastniku 31. marca služkinja nekega tukajšnjega gostilničarja. Med mleko je namešala solno kislino in to izpila. Še isti večer so jo prepeljali v celjsko bolnišnico, a je malo upanja, da ozdravi. Vzrok poizkušnega samomora ni znan.

— Maribor. (Dopisniku »Dneva« v polajnilo.) »Dan« št. 817 od 26. marca t. l., prinaša pod rubriko — Stajersko — notico: »Straža ne pove« v kateri ne napada samo »Tiskarne Sv. Cirila«, ampak tudi njeno tehnično osebje. Ne vemo sicer, kdo je dopisnik te notice, vendar je treba pred vsem konstatirati: Kolikor besedi, toliko laži. — Dopisnik piše: »Straža« ne pove, da je danes slišati med tiskarskim osebjem — samo nemško govorico? Klerikalna slovenska »narodna zavednost« je pregnala iz tiskarne malone vse slovensko osebje, pritegnila — čujte in strinite! — rojene Nemce, in da je mero tem popolnejša, celo — protestante! Celovalec je trd Nemec, kine zna ne ene besedice slovenski... — Predbaciiva torej, da je slišati med osebjem samo nemško govorico. Sicer ne vemo, kje je slišal dopisnik, da se je govorilo nemški med tiskarji, toda gotovo je, da se poslužujejo ti nesrečni »nemški« tiskarji iz Sp. Stajerja in Kranjskega vedno svojega materinega jezika — slovensčine, kjer jim je le mogoče; če imajo pa opraviti z Nemci, pa gotovo ne bodo šli po dovoljenje v »Narodni dom«, oz. k dopisniku »Dneva«, ako smejo govoriti nemški. — Kar se tiče nemškega osebja, bodi omenjeno, da je v tej tiskarni vpisani samo en Nemec, pa še tega je tiskarna vzela takrat, ko ni mogla dobiti drugih, potem so še trije Kranjci, ostali so pa vsi Spodnještajerci. Sicer nam pa tudi ta Nemec ne dela nobenih nesreč, ker je pošten tovariš v vsakem oziru in si enakih le še želimo. — Kar se tiče vajencev, so sedaj nastavljeni trije, ki pa niti dobro nemški ne znajo, trd Nemec se pa pri nas še sploh nikdar ni noben izučil in ako bi imel dopisnik »Dneva« le malo možgan v glavi, bi moral vedeti, da je to skoro nemogoče. — Dopisnik vidi pri nas tudi protestante, seveda je imel on gotovo tiste v mislih, ki protestirajo zoper njegove laži v »Dnevu«, ker drugih v Cirilovi tiskarni ne poznajo. Bi pa tudi ne bila nobena nesreča, ako bi bil kak pravi protestant vmes. — Svetovali bi dopisniku v prvi vrsti, da naj se v drugo malo bolje informira, uredništvo »Dneva« pa, da pošlje take »resnicoljube« v penzijo. — Ako pa dopisnik hoče že na vsak način krtačiti »narodne izdajalce«, ima pa tudi prav hvaležno polje: Loti naj se »Zadružne tiskarne« v Celju, ki se je kljub temu, da so bili tiskarji tega zavoda izvečine sami Sokoli, zvezala z Nemci, to je nemškimi nacionalnimi tiskarnarji prve vrste, samo da ne bi bilo treba dati nekaj kronic več tistemu osebju, ki je bilo v vsakem oziru strogo narodno. To je pač jasen dokaz, da liberalci zahtevajo narodnost od delavstva, zahtevajo, da se isto žrtvuje za nje gmočno in duševno, sami je pa v tistem trenutku več ne poznajo, ko je treba kaj dati. — Saj se razumemo!

— Za »Zarjo«! (Iz Solkana). Zaupni sestanek sodrugov v Solkanu, ki se je vršil v prostorih Del. izob. društva dne 22. marca je uspel sijajno. Predsednik sodrug Andrej Srebernič je otvoril ob pol 10. zborovanje in naznanil dnevni red. O prvi točki »Časopisje« poroča, da se solkanski sodrugji premalo zanimajo za »Zarjo«, marsikateri delavec se priznava za socialista, ali če ga vprašamo, zakaj ni naročen na delavski list, se zateka k najrazličnejšim izgovorom in končno pravi, se že naročim. Sodrug, to mora nehati. »Zarja« je edini slovenski list, ki zastopa delavske interese in pravičnost sploh. Sedaj, ko izhaja dvakrat na teden, lahko vsak utrpi 90 v za naročbo. Sodr. Jože Srebernič pojasnjuje razmere v Solkanu širše in slika kako se nesocialisti zanimajo za čtivo, dočim veliko sodrugov ne čita »Zarje«, in o prilikah ne morejo

zagovarjati stranke. Končno izjavlja, da je v interesu vsakega, ki je res socialist, da se naroči na list in prepičani je, da bo imel vsak od tega dobiček. Nato se je prišlo precejšnje število naročnikov. O drugi točki dnevnega reda »Prvi majnik« je poročal sodrug Srebernič. Priporočal je sodrugom, naj že vsak jutraj zapusti delavnico in se praznično obleče. Prvi majnik je praznik delavstva vsega sveta, zato je dolžnost vsakogar, da ta dan zapusti delavnico. Sodrug Jože Srebernič je tudi raztolmačil pomen prvega majnika. Končno zaključuje predsednik ob dvanajstih zborovanjih. Upamo, da bo imel ta sestanek zaželeni uspeh.

— Občinske volitve iz 2. razreda v Gorici. V četrtek je volil v Gorici 2. razred. Na volišče je prišlo 870 volilcev od 1103 upravičenec. Slovenski kandidati so dobili od 286 do 289 glasov, italijanski liberalci pa od 582 do 592 glasov. Zmagali so torej Italijani.

— Predavanje o militarizmu. 11. marca je predaval sodrug dr. H. Tuma v tržaškem »Delavskem domu« o militarizmu. K predavanju je prišlo kljub največji burji z dežjem precejšnje število poslušalcev. Predavanje se je vršilo na povabilo akademičnega društva »Balkan« in že to je samo na sebi jako razveseljivo znamenje. Akademiki so se jeli emancipirati od malenkostnih nacionalističnih ozirav. Gre jim za to, da slišijo tudi znanstveno mnenje moza izven nacionalistične struje. Prva pot do spoznanja! Na predavanje je prišlo tudi nekaj delavcev, ki menda niso bili docela zadovoljni s predavanjem. Deloma razumljivo! Delavci vidijo v militarizmu gnusen socialen pojav. Najbolj jim imponirajo grozne številke žrtve militarizma, bremena ki nalaga posebno delavskemu sloju. V militarizmu vidijo vse zlo naše države. In to je tudi. Militarizem vzdržuje kapitalizem, imperalizem, pa tudi klerikalizem. Z odpravo militarizma padejo tudi ti zli socialni pojavi. Predavanje pa je bilo prirejeno od akademičnega društva in za akademično izobražene poslušalce. Izhajalo je iz sociologije in zgodovine. Predavatelj je skušal podati nastop militarizma v zgodovini in vzporediti njegov socialen pojav s prejšnjimi, to je z vojskami starega veka, z vojskami fevdalnega srednjega veka in razliko ciljev vojne oboroženih narodnih čet starega in fevdalnih vitezev s svojimi hlapci srednjega veka. Militarizem karakterizirata sociološko bistvena znaka: Pojav vojaške organizacije v državi v nasprotju z organizacijo ostalih stanov in v še večjem nasprotju z veliko proletarsko maso. Poleg tega nevzdržni razvoj te organizacije v obliki velikega obrata sporedno s kapitalizmom. Kakor raste kapitalizem v neizmerno, tako raste v neizmerno z njim militarizem. Kakor se razvija tehnika v nedogledno moč, tako se je polastil militarizem tehnike in jo razvija še z večjo rafiniranostjo v lastne svrhe. Predavatelj je končno sklepal iz tega sociolo-

Štedljivost

pri kuhanju

doseže le tista gospodinja, ki uporablja

MAGGI^{JEVE} kocke

(gotova goveja juha)

 po 5 vin.

Vaska kocka da — če se jo polije s 1/4 litrom vrele vode, — i krožnik iz vrstne goveje juhe, katera se tudi uporablja kot juha za vkuhanje, za polnvanje omak, zelenjav. i. t. d.

Pri nakupu naj se pazi na ime MAGGI in na varstveno znamko

zvezdo s križcem.

razmere — to so vendar tvoje lastne besede! — Zakaj bi torej ne zmogel mnogo i narod, daš majhen narod, ako ti veruješ v moč enega človeka, v moč iskre?»

»No, kakor hočeš. A poglej tedaj ta narod, ki defilirajo pred Mikyško — in seštet vse drugo — in če moreš verjeti, veruj in tvoja vera te ozdravi.«

XVIII.

V tem je Mikyška sedel z narodnimi delavci v gostilni »Na Košiku«. Pili so. Po obedu so delavci za hip zapustili hotel.

Razvnelo jih je pivo. Napotili so se v Mariansko ulico, zaklicali redakciji »Narodnih listov« slavo in se vrnili zopet k Mikyški v poročilo, da so dobro opravili.

Vsak je izpil znova steklenico piva, potem so se razšli. »Na zdar, gospod doktor!«

Mikyška je vsakemu potresel roko in odšel na kavo v Vodičkovovo ulico. Bil je izborne volje, popolnoma zadovoljen z dogodki današnjega dne. Lice se mu je rdečilo od toplote v gostilni.

Ko je tako korakal, je neprestano zrl v duhu jutranji nastop, poulični pojav in protest, zmagalno realizacijo svojih misli, katero je — kakor si je pravil — izvrševal v veliko širšem slogu nego preje Soumar. Nekaj radostnega navdušenega je igralo v njem. Dozdevalo se mu je pod vtiskom današnjega razburjenja, da je dospel takorekoč na vrhunec svojega dela, da je idealno dospel tja, kjer je hotel biti. In slutil je, da mora dospeti i praktično, da nekega dne — — —

(Dalje.)

gičnega postanka militarizma, da socializem ne more stremeti po odpravi prirodnega sociolo- gičnega pojava boja in tekme v človeštvu, mar- več po odpravi militarizma v državi v naspro- tju z ljudsko maso, je pa obenem za nevzdržno višanje tehnike v svrhu oboroženja avtonomnih ljudskih mas. Socializem zahteva odpravo mi- litarizma, obenem pa zahteva avtonomnost ljudske mase, da ona odloča o vojni ali ne- vojni, in da ona sama vzdržuje oboroženje kot opolčenje (milica). Z oboroženjem ljudstva sa- mega in z njegovo avtonomnostjo nastopi ko- nec militarizma. Le v nedogledni daljni bodo- nosti lahko pričakujemo konec vsakega orožja in polno vlado kulture. — Po predavanju je sledila diskusija, v katero so posegli posamezni dijaki. Debatna je pokazala, da del dijaštva ra- zume militarizem le v zvezi z nacionalizmom in smatra militarizem potreben za nositelja nacionalnega boja. Zastopnik te struje je imel docela prav, ko je trdil: Boj med narodi bo večin, stremenje po moči bo večin in ker v militarizmu tiči to stremenje po neomejenem razvoju in je združeno s stremenjem naroda po neomejeni moči, je militarizem sociološko in zgodovinsko upravičen. Kdor je predavanju pazljivo sledil, je dobil odgovor že a priori, to je, da je militarizem res opravičljiv le z nacionalističnega stališča, kakor je neopravič- ljiv s stališča solidaritete ljudstva, iz kolekti- vitete in internacionalizma. Po želji delavstva bi se moglo predavanje o militarizmu seveda gibanju tudi v smeri, katere so se taknili na- cionalistični dijaki, to je predavanje o militariz- mu kot o sociološkem prikazu v zvezi z na- cionalizmom, s šovinizmom in z imperializmom.

— **Okrajna politična organizacija v Rojanu** pozivlja vse svoje zaupnike, da se oglašajo do sobote 4. aprila, oziroma nedelje 5. aprila, v društvenih prostorih Via Apiari, da oddajo evi- denčne liste in odračunajo strankin davek. Od- bor opozarja že danes vse strankine pristaje, da skliče kmalu zaupne sestanke v svrhu ustano- vitve krajevnih organizacij v II. vol. okraju. Na delo tedaj, zaupniki! Odbor ima sejo v ponedel- jek 6. aprila ob pol devetih zvečer in pričakuje polnoštevilno udeležbo.

— **Podružnica »Ljudskega odra« v Rojanu** priredi v soboto dne 4. aprila v društvenih pro- storih ulica Apiari št. 12 »Društveni večer«. Na sporedu sta 2 igri in sicer »Mutee«, šaloigra v enem dejanju in »Uskok«, burka v enem de- janju. Ker sta obe igri za stare in mlade jako za- bavni, se nadejamo obilne udeležbe. Kdor se želi zopet enkrat pošteno zabavati in sme- jati, naj nikar ne izostane. Začetek točno ob 8. zve- čer. Vstopnina 40 v za osebo, otroci 30 v.

— **Naši mladini v Rojanu!** Podružnica »Lju- dskega odra« v Rojanu pripravlja dramatični odsek ter bo odslej redno uprizarjala igre. Kdor ima veselje do petja, igre, godbe, plesa, čitanja knjig in drugih poučnih stvari, naj se oglašajo od 7. do 9. zvečer v društvenih prostorih v Ro- janu, ulica Apiari št. 12.

— **Vse organizirane tržške sodruge** opo- zarjamo, da prične novi gostilničar v »De- lavskem domu« s svojim poslovanjem 6. aprila. Vse organizirane delavce pozivljamo, da naj za- hatajo, kadar je seveda potrebno, v gostilno v »Delavskem domu«, kjer bodo dobili najboljšo pitačo in dobra jedila. Tudi zunanji sodruzi, ki prihajajo v Trst, naj iščejo krepčila v tej naši gostilni.

Matere, ki imajo svoje otroke rade, jim dajo za okre- čilo dobrega mleka s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Kathreinerjevo se po svetitem Kathreinerjevem načinu pripravljajo iz najboljšega mleka in za 25 let zdravniško priznana krepliva pijača.

Pri nakupu se mora vedno sporno zahlevati pristna Kathreinerjeva v za- prtili zavojih s sliko župnika Kneippa.

Socialni in strokovni pregled.

* **Pismo iz Amerike.** Iz Pittsburgha smo do- bili naslednje pismo: Pittsburgh Pa, 19. marca 1914. Kakor nas tuštrano oceana zanimajo no- vice iz stare domovine, zanima gotovo tudi sodruge onstran morja, tukajšnje delavsko živ- ljenje. Zato sem se odločil, da na kratko opišem

razmere v Pittsburghu Pa. Kakor po vseh kra- jih Zjed. držav, je tudi v P. občutna kriza. To- varne, (katerih ni premalo) je deloma delajo, (kar se tiče namreč proizvodnje), ker tovarne so z izdelki preobložene tako, da postajajo čete brezposelnih vedno večje. Vsako zlo pa ima tudi dobre strani. S tem, da tira kapitali- zem delavstvo v brezposelnost, s tem sili de- lavstvo k premišljevanju, od kod vse to pri- haja — in tako marsikateri prizadeja izprevidi, da ni to morda božja volja ali kaj nadnarav- nega, temveč posledica ureditve, ki jo je po- vzročilo človeštvo samo. In zato zamore le člo- veštvo samo zopet odpraviti nezdrave raz- mere, in to potem družabnega in državnega preobrata. Zato tudi naša politična stranka vedno hitreje narašča. Čim bolj bo tukajšnji kapitalistično-vladni sistem pritiskal na delav- stvo, tem hitreje se bliža krivični sistem svo- jemu poginju. Med rojaki v P. se je do zadnjih par let le malo čulo o socializmu. Novembra meseca pret. leta smo pa ustanovili tudi slo- venski socialistični odsek. Odsek je bil usta- novljen z devetimi člani, a danes šteje 34 so- drugov. Seveda imamo tudi dovelj nasproti- kov. V naselbinah, kakršna je v tem industrijs- kem mestu (preko 1000 rojakov), bi pač lahko imeli močnejši socialistični odsek. Zanašajoč se pa na delavnost odseka, je napredke tudi na političnem polju zasiguran. Za enkrat naj to- liko zadostuje o tukajšnjem delavskem gibanju. Lepe pozdrave sodrugom v stari domovini pošilja — Blaž Novak.

* **Iz Tönniesove tovarne.** G. Schembach, inženir v Tönniesovi tovarni, je človek lepe zunanosti, hitre govorice, lepo zna navidezno govoriti delavcem, posebno pa g. Tönniesu. Toda če pogledamo njegovo dušo, je v velikem nasprotju z njegovo zunanostjo! Tega člo- veka smo že nekočkrat potipali v našem listu zaradi njegovega terorizma, ki ga uganja v Tönniesovi tovarni napram delavcem. Ta človek misli, da so slovenski delavci res taki tepci, da se ne bodo zdržali in pokazali temu človeku pot iz Ljubljane. Prav gotovo g. Schembach, bo kmalu zatonila Vaša srečna zvezda. In potem: Srečno pot! G. Viljem Tönnies, mi smo Vas že enkrat opozorili, da pokažite temu človeku, da ste Vi gospodar v svoji tovarni. Toda do danes še niste imeli te- ga poguma. Ali mislite g. Tönnies, da ne boste trpeli tudi Vi za terorizem Vašega inženirja? Prav gotovo, in še zelo občutno boste trpeli. Ali mislite, če dela g. Schembach slabe pra- račune, da bodo delavci trpeli če se jim vedno cene pri delu reducirajo? Ali mislite, da zdra- vje delavcev ni toliko vredno kakor Vaše, ker pripuščate, da se 100 delavcev umira v 6 do 10 umivalnikih. In voda je tako umazana in gosta, da bi jo kmalu lahko z žlico zajemali. Ali mi- slite g. Tönnies, da bomo to pozabili? Prav gotovo se bo maščevalo. Ali mislite, če imate malo dela, da so krivi delavci? Krivo je vod- stvo tovarne! G. Tönnies, poskrbeli smo, da ne bodo izvedeli o škandaloznih razmerah samo slovenski delavci, temveč delavci vse Avstrije. Če je gosp. Schembach napovedal boj delavstvu, ga organizacija napoveduje niemu. Odslej naj ne sprejme noben kovinar dela v Tönniesovi tovarni, dokler je inženir Schem- bach v tej tovarni. Vi, gospod Tönnies, pa pri- pišite posledice sami sebi.

* **Mesečni shod sodarjev, pivovarniških delavcev in delavk** bo v nedeljo dne 5. t. m. ob pol 10. dopoldne v gostilni »Reininghaus« v Sp. Šiški. Polna udeležba potrebna!

* **Stavka mizarjev v Belgradu.** V Belgra- du so zastavkali mizarji 17. marca, in do danes je še vedno vsled stavke zaprtih do 30 dela- vnic. Belgrajski mizarji svare vse lesne de- lavce, ker je položaj zelo opasen in brezposel- nost zelo velika, da bi hodili, preden bo stavka končana, v Belgrad. O razvoju stavke bomo poročali prihodnjič. Za danes velja to, da noben mizar ne sme v Belgrad.

* **Zveza pivovarniških delavcev** je v pre- tečenem letu krepko napredovala. Tudi pivo- varniški delavci so občutili gospodarsko krizo, a šele proti koncu l. 1913. Posledice krize za organizacijo bo torej izkazalo šele poročilo za leto 1914. V stroki vlada zelo velika fluktuacija, zato je razumljivo, da je obdržala zveza od 3970 nanovo pridobljenih članov le 1959; kljub temu je prirastlo zvezi lansko leto 213 novih članov. Število članov je znašalo koncem pre- tečenega leta 10.740. Tudi gnotno je zveza dobro podkovana. Dohodkov je imela 296.015 kron 99 vin. Izdatki so pa naslednji:

Podpore	57.082 K 99 v
Organizacija in agitacija	56.275 K 94 v
Upravní stroški	45.908 K 22 v
Razni stroški	13.893 K 91 v
Skupaj	173.161 K 06 v

Naklada strokovnih listov se je pomno- žila za 200 izštevov. Nemški strokovni list izhaja v 8400 izvodih. »Svazowy List« pa v 4500 iz- vodih. Kljub temu, da je zadela kriza bolj po- zno pivovarniško obrt, že narašča brezposel- nost. Ob koncu l. 1912. je bilo le 76 brezposel- nih, ob koncu l. 1913. pa že 166. Stanje skupne- ga zvezinega premožnja je bilo ob koncu le- ta 1913. sledeče:

Zvezni fond	257.277 K 51 v
Izredni podporni fond	349.222 K 62 v
Invalidni fond	129.366 K 52 v
Fond za strokovne liste	11.705 K 33 v
Skupaj	747.571 K 98 v

V pretečenem letu je naraslo zvezino pre- moženje za 122.854 K 93 v. V tej vsoti pa ni všteti oporni fond, ki ga upravlja zveza po- sebej.

Raznoterosti.

Tatila v redovniški halji. Iz Rima poročajo: Neka stara nuna je pokradla v samostanu svete Klare pri Napulju teč dragocenih starih slik in jih prodala. Med ukradenimi slikami je ena, ki je vredna 100.000 frankov.

Že zopet veleizdajalci v Avstriji. Brata Gerovsky v Černovicih sta obtožena vele- izdaje. V zvezi s to obtožbo je bilo v Černo- vicih in po drugih krajih dežele hkratu 25 hišnih preiskav. Pri preiskavi so dobili mnogo obtežilnega materiala zoper brata Gerovsky.

Gorkij je obtožen bogokletstva. Slavni ru- ski pisatelj Maksim Gorkij, ki se je komaj vrnil v Rusijo, odkjer je bil pregnan, je obtožen bogo- kletstva. S podpisom se je moral obvezati, da ne zapusti Peterburga.

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Ljubljanska tiskarna« v Ljubljani.

Vedno

sveže pivo

najfinije dvojno marčno belo in črno (Bock- bier), belo 1/2 litra vrček po 20 vin., steklenice 1/2 lit. čez ulico ravno tako 20 vin. Črno pa v steklenicah po 24 vin. Dobl se tudi dobro vino, gorka in mrzla jedila. — Na razpolago so cenjenim gostom v popoldanskih urah vozovi za vožnjo v mesto in okolico.

ANTON MAVER,

posestnik in restavratore hotel »Vega« Sp. Šiška št. 26.

Kavarna Stari trg št. 39
celo noč odprta

„LEON“

Gostilna
Florjanska ulica št. 6.
Prista vina. Domača kuhinja.

Kmečko delavska gospodarska zadruga v Dobravljah na Goriškem

r. z. z. o. z.

Zadruga ima v svojih kletah veliko mno- žino dobrega in naravnega vina svojih za- družnikov. Za prisnost od zadruge prodanega vina se jamči.

Oddaja se v lastnih sodčkih od 56 litrov naprej v vsaki množini. — Kdor kupi od nas enkrat, ostane nas stalen odjemalec.

Okrajna bolniška blagajna v Laškem trgu.

Uradne ure so od 8. zjutraj do 12. dopoldne. Stranke se sprejemajo samo dopoldne. — Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravniki blagajne.	Ordinira:		Stanovanje.
	dopol.	popol.	
Dr. Zangger, za člane v Laškem in okolici.	9—11	—	Laško.
Dr. Homan, za člane Zidanmost in Loka.	8—12	2—3	Radeče.
Dr. Baumgarten, za člane v Trbovljah.	11—12	2—3	Trbovlje.
Dr. Marcius, za člane v Hrasniku in Dolu.	1/2 9—1/2 11	—	Hrasnik.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč se mo- rajo izkazati z nakaznico, za zdravnika (bolniško zglasnico) brez te ordinirajo zdravniki le v najnih slučajih. Bolniščina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa en dan prej.

Načelstvo.

Na izbiro posilja tudi na deželo: Krasna krila, kostume, plašče, domače obleke, perilo mo- derne in vse modno blago.

M. Kristofič - Bučar

Ljubljana, Stari trg št. 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi. Solidna tverda.

Cenena kava!

Fina Soja-Perl-kava, zrnata, enako žgan, iz- vrstneakovosti in izdatnosti. Nobeno žito ali sladje. Razpošilja se v vse kraje v Avstriji in Ogrske. En poštni zavoj neto 4 in 1/2 kg za

kron 4.80 franko.

Najcenejše in najboljše nadomestilo za kavo. Naroča se: Zgajnica kave »Santosa«, Kr. Vinohrady, 1573, Češko.

Pripravljajte se na kolesar- sko sezono!

Vsak izveden kolesar kupi

najboljše kolo 110- narhije — ali

KOSMOS - KOLO

dobro, cenó ljudsko kolo.

Osterr. Waffenfabriks - Gesellschaft, Steyr.

Ceniki zastoj in franko od zastopnika Ivan Jax & sin, Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Izvrstna eksistenca.

za prodajo nove izvrstne kave. (nobeno žgano žito ali rž), se sprej- mejo zastopniki, ki obiščejo zaseb- niki, proti 20 odstotni proviziji. Vzori :: za poskušnjo brezplačni! ::

Franc Maršner,

Kr. Vinohrady, 1573.

„Zdravnik želočca“

je edina posebnost želočnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsum- nega društva za Ljubljano in okolico.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in čas. križcem.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA v Ljubljani

Delniška glavica 8.000.000 kron.

Stritarjeva ulica št. 2.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in v Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Vsakemu pošljem zastonj!

1 lepo ogledalo ali proti doplačilu 50 vinarjev 2 1/2 m lepega blaga za bluze ali 2 lepi močni brisači in 1 brisalno ruto, kdor pri meni naroči 5 kg moje izvrstne ržene kave za 4 K franko po povzetju, ker hočem dokazati, da je moja ržena kava najboljša.

Josip Hruš, Luže, Češko, tvornica ržene kave.

Okrajna bolniška blagajna

v Zagorju ob Savi.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Ernest Jaklin, na Toplici pri Zagorju.	od 9 do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat.
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji.	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz Predilnice.
Dr. Karol Wisinger, v Predilnici v Gradcu pri Litiji.	od 8. do 9. ure	Za člane iz Predilnice v Gradcu pri Litiji.
Dr. Rudolf Replč, St. Vid pri Zatični.	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora.

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika. Člani iz Predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelstvo.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo obrestuje

hranilne vloge po 5%

od dne vloge do dne dviga.

Rentni davek plača zavod sam.

Sprejema vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Dovoljuje posojila svojim članom proti zadostnemu poroštvu. Trgovcem, obrtnikom in zadrugam, ki postanejo člani, se eskomptujejo menice in vnovčujejo fakture.

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki od 8. do 1. popoldne.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.

Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

BALKAN

Trgovska, spedijska in komisijska del. družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33. Centrala: TRST. Telefon št. 100

mednarodna spedijska, spedijske in zavarovalne vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmodernejša opremljena podjetja za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani s patentiranimi pohištvenimi vozmi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja vozniških listov: „Dalmatije“ delniške družbe v Trstu brzo-vozne proge Trst-Benotke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripcevih & Co, Trst Avstrijskega Lloyd Cunar-Line za I. in II. razred.

Naročila sprejema tudi blagovni oddelek „Jadranske banke.“

Zmerno cene. — Točna postrežba.

Največja zaloga

sukna

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spada-joče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svoje bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezija c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter je-dilnih sob v različnih : vanov, žimnic : : najnovejših slogih. : in otroških vozičkov.

Zaloga otomanov, di-dilnih sob v različnih : vanov, žimnic : : najnovejših slogih. : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškanskem orehu

350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Pri nakupu različnega manufakturnega blaga se blagovollite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Obstoji od l. 1883. Mestni trg 10. Obstoji od l. 1883.

Na debelo in drobno!

Izredno nizke cene.

Cena za gospode K 14.—, 17.—, 20.—.

„ „ dame K 12.—, 15.—, 18.—.

„ „ dečke ³⁶/₃₀ K 10.—, 12.—.

„ „ otroke K ²²⁻²⁵/₅—, ²⁶⁻²⁸/₆—, ²⁹⁻³¹/₇—, ³²⁻³⁴/₈—.

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejšje vrste od kron 1.50 naprej.

za vsakovrstna moška oblačila izvrstne kvalitete po brezkonkurenčnih cenah priporoča

manufakturna trgovina

J. Grobelnik, Ljubljana

Mestni trg šte. 22, nasproti lekarne.